

Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

FOLKETINGET

REJSERAPPORT

STUDIEREJSE TIL SYDAFRIKA

Tid: 21. – 27. september 2014
Sted: Sydafrika
Deltagere: René Christensen (DF), Orla Hav (S), Karin Gaardsted (S), Thomas Danielsen og Esben Lunde Larsen (V).
Ledsaget af: Jette Christensen og Tommy Jørgensen, Udvalgssekretariatet og tolk Jan Als Johansen. Endvidere deltog fødevareminister Dan Jørgensen ledsaget af ministersekretær Kristian Hovgaard Juul-Larsen.

19. marts 2015

Ref. 11-001084-8

1. Formål

Formålet med studieturen var at studere mulighederne for danske fødevarer i Sydafrika, GMO og landbrug generelt. Baggrunden herfor er den stigende købekraft og udviklingen i efterspørgslen på nye typer af produkter, herunder sunde og sikre fødevarer.

Program for studieturen er vedlagt.

2. Væsentligste punkter fra besøget

Udvalget besøgte en række virksomheder i Sydafrika - Pretoria og Cape Town -, der på forskellig vis havde relationer i Danmark. Udvalget afholdt endvidere møder den sydafrikanske fødevareminister samt ministeren for landbrug, økonomisk udvikling og turisme i Western Cape og interesseorganisationer. Udvalget deltog også i Danish Agriculture Seminar, som var arrangeret af Den danske ambassade i Sydafrika.

Besøg hos sydafrikanske fødevare- og landbrugsvirksomheder med danske relationer

Udvalget besøgte en række virksomheder i Sydafrika, der på forskellig måde havde relationer i Danmark. Der var både tale om virksomheder, der var startet med støtte fra DANIDA og virksomheder, der var startet i regi af IFU, som tilbyder rådgivning og risikovillig kapital til danske virksomheder, der investerer i udviklingslande. Endvidere besøgte udvalget virksomheder, der var grundlagt af danske iværksættere.

Udvalget besøgte 2 virksomheder – en svineproducent og et gartneri - der begge var startet med Danida støtte og lån fra IFU.

Svineproduktionen - Dreamland Farming - var et partnerskab mellem en sydafrikansk landmand og 2 danskere. Den sydafrikanske landmand og hendes datter havde været i Danmark og uddannet sig i at drive svineproduktion. Virksomheden havde udviklet sig meget positivt og havde nu eget slagteri og havde fået mulighed for at sælge sine produkter til en af de større supermarkeds kæder i Sydafrika. Virksomheden var et eksempel på,

hvordan dansk viden vil kunne eksporteres. Hverken svineproduktionen eller slagteriet levede op til nutidens danske standarder, men kunne sammenlignes med en dansk produktion for 20-25 år siden. Eksempelvis blev slagteriaffald blot gravet ned. Farmen var nu nået til et så højt niveau, at de danske landmænd ville trække sig ud.

Gartneriet - Fynbloem - var grundlagt i 2009 i partnerskab med en dansk blomstervirksomhed. Virksomheden producerede bl.a. Sydafrikas nationalblomst. Virksomheden eksporterede primært deres produkter til det europæiske marked. Der kunne høstes hele året rundt, hvilket betød at virksomheden permanent beskæftigede ca. 90 personer.

Virksomheden lagde stor vægt på medarbejdernes trivsel, herunder arbejdsmiljø, helbred og kompetenceudvikling og inddragelse/medbestemmelse i virksomheden. Virksomheden havde stor betydning i lokalområdet både beskæftigelsesmæssigt og ved at vise betydningen af at tage ansvar for medarbejderne.

Udvalget besøgte endvidere en chokoladefabrik – CocoaFair Chocolate Factory i Cape Town, som grundlagt af en dansk iværksætter i 2011. Virksomheden var Afrikas første økologiske chokoladefabrik. Virksomheden er en del af Social Food. Hele produktionen foregik i Sydafrika fra køb af cacaobønner til bearbejdning og forædling. Opstart af virksomheden havde budt på udfordringer, bl.a. var det vanskeligt at skaffe de nødvendige maskiner, udsagningsanlæg m.v. Her havde man så ombygget maskiner til helt andre formål, således at de kunne anvendes i chokoladeproduktionen, f.eks. anvendte man en ”justeret” cementblander i produktionen. Endvidere betonedede grundlæggeren af virksomheden vigtigheden af at finde de rigtige samarbejdspartnere i Sydafrika, som man delte idéer og værdigrundlag med, når man startede virksomhed. Der er i Danmark på baggrund af virksomhedens produktion startet 3 butikker i København, der sælger chokoladen, hvorved virksomheden også generede arbejdspladser i Danmark.

Danish Agriculture Seminar

Den danske regering lancerede i 2012 en vækststrategi for Sydafrika, som sigtede mod at øge den danske eksport til Sydafrika med 50 pct. frem mod 2016. Blandt de elementer, der indgik i strategien, var fødevarer og landbrug. I seminaret deltog sydafrikanske myndighedspersoner og interesseorganisationer inden for sydafrikansk landbruget samt ud over udvalget og fødevarerministeren repræsentanter fra bl.a. Videntcenter for Landbrug, Dalum Landbrugsskole og IFU. Formålet med seminaret var at skabe et forum for et fremtidigt kommercielt samarbejde indenfor landbrugssektoren mellem de to lande.

GMO

I Sydafrika anvendes GMO-afgrøder i betydeligt omfang. Ca. 75 pct. af majsproduktionen sker med GMO. Majs er en meget vigtig bestanddel af kosten for mange sydafrikanere. Både mødet med Africa Center for Gene Technologies og Monsanto afspejlede, at man i Sydafrika er meget positive overfor på anvendelsen af GMO-afgrøder. Baggrunden er bl.a., at man fortsat ser det som en udfordring at sikre tilstrækkelig med fødevarer til befolkningen, og at GMO-afgrøder bidrager hertil ved at gøre det muligt at dyrke mere på mindre areal og med en mindre arbejdsindsat, hvilket også er væsentligt for de små landbrug, da det giver mulighed for at supplere med bijobs. Møderne efterlod et indtryk af, at man i Sydafrika vurderede de eventuelle risici ved anvendelsen af GMO som et mindre problem i forhold til de udfordringer landet i øvrigt står overfor.

Øvrige punkter

Udvalget besøgte endvidere et gartneriprojekt (mikrolandbrug) i et township drevet af en lokal kvinde. Målet var at dyrke grønsager både til townshippets beboere og med salg for øje. Grønsagerne blev dels solgt på det lokale marked og blev forudbestilt til afhentning.

Udvalget holdt endvidere et møde med Ecocert, som arbejder med økologisk certificering. Det fremgik her, at både certificering og interessen for økologiske varer i Sydafrika var meget beskedne.

Udvalget besøgte også et supermarked. Supermarkedet var meget velassorteret både hvad angår lokale og udenlandske produkter.

Sammenhæng med udvalgets arbejde

Udvalget har arbejdet med, hvorledes markederne for danske fødevarer, herunder kvalitetsfødevarer, kan udvides. Det er sket i regi af indenlandske og udenlandske studieture. Tilsvarende har GMO også været et emne, som har indgået i andre studieture.

Udvalget er endvidere i gang med at planlægge indenlandske studieture, hvor man vil følge op på nogle af de kontakter, som udvalget mødte i Sydafrika.